

SvD

Publicerat 23 mars 2005 05:30

Vår tids kvinnofälla

Kolumn | Föräldraförsäkringen

Karin var inte särskilt intresserad av skolan. Redan när hon gick ut nian var hennes framtidsplaner klara. "Jag älskade barn och ville skaffa en egen familj så fort som möjligt", berättar hon för mig. Karin är sjukskriven sedan fyra år och en av de kvinnor som forskaren Hélène Sandmark och jag djupintervjuade inför vår studie kring orsakerna till de ökade långtidssjukskrivningarna bland kvinnor.

Karin påbörjade sin tvååriga vårdutbildning efter nian, men fick avbryta den i förtid eftersom hon blev med barn. Hon flyttade ihop med sin kille i en bruksort i Mellansverige. Han var nitton och tjänade redan ganska hyfsat som truckförare på Verket. Därför tog Karin ensam ut all föräldraledighet. Efter den ettåriga föräldraledigheten tog Karin ett deltidsjobb på 67 procent som vårdbiträde. Dottern Lisa lämnade hon till en kommunal dagmamma.

Lisa blev ofta förkyld i början och då fick inte Lisa vara hos dagmammans. Därför fick Karin ta ut ganska många dagar för "vård av sjukt barn"

under det första året hon arbetade. Karin hann precis jobba ett år som vårdbiträde innan Pelle kom till världen. Karin tog ensam ut all föräldraledighet igen, annars skulle familjen förlora för mycket i inkomst, och gick därefter ned till att arbeta bara halvtid. Pelle var också mycket förkyld i början - och så smittade han Lisa - och då fick Karin vabba igen. Ganska ofta. Tills Johan föddes - och därefter Johanna. Och historien med deltid och mycket vab upprepade sig.

Ibland blir arbetskamraterna sura för att hon måste gå tidigare och ofta måste hämta sjuka barn. Det finns inga ersättare. Kollegerna måste ofta också hjälpa Karin med att mata in eller kolla uppgifter i datorn - Karin förstår sig inte på datorer - och förstår inte heller kollegernas irritation över detta. Hon trivs inte på jobbet och har svårt att komma in i arbetsgemenskapen.

När Karin är 31 år har hon så svår värk i axlar, armar och rygg att hon blir sjukskriven. Hon försöker jobba igen efter tre veckors vila - men nej, värken kommer genast tillbaka då hon lyfter eller stödjer patienter. Karin har nu varit långtidssjukskriven i fyra år. Trettiofem år gammal, innan hon ens riktigt hunnit börja jobba, är hon i stort sett utslagen från arbetsmarknaden.

Karin är inte ensam utan typisk för de många långtidssjukskrivna kvinnorna. Vår studie visar att risken för sjukskrivning är dubbelt så stor för kvinnor som har arbetat deltid, en risk som dessutom ökar ju längre deltidsarbetet pågått. Att ha många barn, ha fått barn tidigt och ha huvudansvaret för barnen innebär också en dubbel risk för långtidssjukskrivning.

Karin har ramlat ned i kvinnofällan. I hela sitt liv hade hon hört talas om rätten till arbete, rätten till föräldraledighet, rätten till vab, rätten till kontaktdagar i skolan. Hon har inte insett att Sverige är de dubbla budskapens land där det officiellt gäller en sorts sanning - men där verkligheten ofta är en helt annan. Att arbetslivets reella villkor är en annan sak än politikernas drömmar.

Nu står Karin där med lång näsa.

Invaggad i tron att hon hade all rätt i världen att vara delvis frånvarande från jobbet i tolv år. Invaggad i tron att jobb är statiska och inte utvecklas eller ställer några krav på uppdaterad kompetens. Invaggad i tron att jobbet inte kräver närvaro och prestationer. Nu får hon betala priset - utslagning.

Föräldraförsäkringen har därmed blivit en kvinnofälla, så länge den inte delas lika mellan kvinna och man. I stället för att bidra till att öka Karins möjligheter till förvärsarbete och egna inkomster blir den ett verktyg som konserverar könsroller. Har vi råd med det?

Monica Renstig är ekonomijournalist och författare. Hon driver Women's Business School (WBS) och Women's Business Research Institut, wombri.

MONICA RENSTIG

monica.renstig@wombri.se

Detta är en utskrift från Svenska Dagbladets nätupplaga, **SvD.se**